

از آن همه دیروز / بازخوانی تاریخ

شاعر ترانهٔ «برگ خزان» را می‌شناسید؟

بیژن ترقی، ترانه‌سرا، شاعر و مدیر انتشارات خیام ۱۲ اسفند سال ۱۳۰۸ در تهران متولد شد. از سال ۱۳۲۰ به دلیل آنکه خانه پدرش محل رفت و آمد شاعران بنامی چون گلچین معانی، امیری فیروزکوهی، استاد شه‌ریار و… بود، ذوق فرهنگی وی هم به سمت شعر سوق پیدا کرد. سال ۱۳۲۴ به تشویق استاد فیروزکوهی مطالعه نسخه خطی دیوان صائب تبریزی را آغاز کرد. سال بعد سرودن شعر در قالب غزل و مثنوی را می‌آغازد و سال

۱۳۳۱ دیوان صائب تبریزی را با مقدمه استاد امیری فیروزکوهی منتشر کرد. از سال‌های میانی دهه ۲۰ با جمعی از اهل موسیقی، همانند علی تجویدی، غلامحسین بنان، روح‌الله خالقی، پرویز حاقدی و… آشنا شد و همین آشنایی اسبایی فراهم آورد تا برای آهنگ‌های این بزرگان ترانه بسراید. برخی از ماندنی‌ترین ترانه‌های این دوران که به دوران طلایی گل‌ها معروف است، حاصل همکاری ترقی با موزیسین‌های نامدار آن دوران است. ترانه‌هایی چون آتش کاروان، برگ خزان، تا بهار دلنشین، گل اومد بهار اومد و… از جمله کارهای درخشان وی در این دوره به شمار می‌رود.

سال ۱۳۵۰ نخستین مجموعه اشعارش را با عنوان «سرود برگ‌ریزان» منتشر کرد. «آتش کاروان» و «از پشت دیوار خاطره» از دیگر آثار اویند. در سال‌های پایانی عمر یکی از ترانه‌های ماندگارش را سرود. این ترانه «ایران جوان» نام دارد که با رهبری پیمان سلطانی بر روی آهنگی از مسیولومر، نخستین سرود ملی ایران، اجرا شد. بیژن ترقی چهارم اردیبهشت سال ۱۳۸۸ در قانی را وداع گفت.

خودزنی / محیط زیست

بازگشت ایران و اتریش به شرایط قبل از تحریم

وزیر کشاورزی، جنگلداری، محیط زیست و مدیریت آب جمهوری اتریش با اشاره به اینکه در حال حاضر شاهد تغییر جو در ایران و ارتباط این کشور با دنیا هستیم، گفت: ایران منابع انسانی بی نظیر و جوانانی دارد که می‌توانند نقش مهمی در آینده ایفا کنند، مطمئن هستیم که همکاری اقتصادی بین ایران و اتریش افزایش خواهد یافت و به شرایط قبل از تحریم‌ها خواهد رسید.

آندرا روبرشتر در مراسم افتتاحیه پانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی محیط زیست گفت: زمان برگزاری نمایشگاه محیط زیست به علت اینکه در دوره پساتحریم است زمان درستی است که در دوره پساتحریم برای اقتصاد سبز همکاری‌ها را شروع کنیم. وی ضمن تقدیر از مصومه‌اینکار ریاست سازمان حفاظت از محیط زیست به خاطر دعوت برای حضور در نمایشگاه بین‌المللی محیط زیست اظهار کرد: ایران همواره نقش بسیار مهمی در محیط زیست ایفا کرده است. همانطور که مقام معظم رهبری ایران اعلام کردند رئیس‌جمهور کشورمان گفته‌اند ایران نقش مهمی در محیط زیست دادرومی توانا اولین کشوری باشد که در قانون اساسی به محیط زیست توجه کرده است.

وزیر جمهوری اتریش با اشاره به اینکه باید به خانم اینکار به خاطر پیشنهاد توجه به محیط زیست در قانون اساسی تبریک گفت، اظهار کرد: دوستی بین اتریش و ایران به چند قرن قبل بازمی‌گردد. سفارتخانه‌های این دو کشور بیش از ۱۴۰ سال گذشته افتتاح شد این دو کشور به یکدیگر احترام می‌گذارند و هرگز ارتباطات خود را صرفه نظر از تحولات سیاسی قطع نکردند.

روبرشتر اظهار کرد: علاوه بر اینکه ایران و اتریش در زمینه‌های فرهنگ و ورزش مشترکات بسیاری دارند و تیم فوتبال ایران اردوهای آموزشی بسیاری در اتریش برگزار کرده است امروزه در جشنواره موسیقی اتریش نمایندگان ایرانی حضور دارند. وزیر جمهوری اتریش با تاکید بر اینکه کشورهای ایران و اتریش چالش‌ها و فرصت‌های مشترک بسیاری در زمینه محیط زیست دارند، گفت: نیاز به همکاری مشترک وجود دارد. کاب ۲۱ موقیعت بسیار بزرگی است و نقش ایران در این اجلاس نقش بسیار کلیدی بوده و عنوان یکی از موتورهای محرکه این پیمان فعالیت خود را انجام می‌داد، کاب ۲۱ پاسخ کشورها به تغییر اقلیم و فصل جدیدی در همکاری‌های جهانی بود. بنابراین حفاظت محیط زیست و استفاده پایدار از منابع طبیعی یکی از مسائل مهم هر دو کشور محسوب می‌شود. وزیر جمهوری اتریش با اشاره به اینکه جمهوری اسلامی ایران در اتریش به عنوان کشوری باتاریخ باشکوه معرفی شده گفت این کشور تحت تاثیر مشکل آب‌فراز دارد. اتریش در مدیریت آب، الگوی مناسبی در اختیار دارد و علی‌رغم صنعتی‌سازی در این کشور در تمام رودخانه‌ها و تالاب‌ها مدیریت آب با استانداردها بالا انجام می‌شود.

به گفته روبرشتر در ماه‌های اخیر شرکت‌های اتریشی از ایران بازدید کرده‌اند. در جریان پانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی محیط زیست نیز هیئتی اتریشی حضور دارند که در زمینه محیط زیست و فناوری‌های سبز فعالیت دارند و چندین شرکت اتریشی در بخش محیط زیست و کشاورزی در این نمایشگاه شرکت کرده‌اند تا در مورد همکاری‌های تجاری اطلاعاتی به دست آورند و این هیأت اعزامی اتریش از همکاران درخواست می‌کنند که از سالن اتریش بازدید کرده و با اتریشی‌ها ارتباطاتی برقرار کنند.

یادداشت روز

سررسید نه، هدیه کتاب آری

محسن رزانی | من همین اکنون که ماه پایانی سال ۹۴ است هنوز چهار سررسید استفاده نشده از سال ۹۴ دارم که در آغاز سال به من هدیه داده اند و به هر کس خواستم بدهم دیدم خودش هم یکی دو تا دارد. یکی از این سررسیدهایی که به من هدیه داده شد و هیچ استفاده‌ای از آن نکردم قیمتش یکصد هزار تومان بود، بسیار نفیس. اصولا سررسید را هر فردی که نیاز دارد باید بر اساس نوع نیازش تهیه کند؛ یکی در سررسید، صورتحلیسه می‌نویسد؛ یکی فقط قرار ملاقات می‌نویسد؛ و یکی فقط استفاده تقویمی می‌کند. برای تولید ۲۰۰ نسخه سررسید حداقل یک درخت توموند قطع می‌شود. یعنی در آغاز هر سال هر مدیر ایرانی برای هدیه سررسید از طرف شرکتش عملا دستور قطع یک درخت توموند را می‌دهد. و چنین می‌شود که هر چهار ثانیه به اندازه مساحت یک زمین فوتبال (تقریبا معادل یک هکتار) از میزان جنگل‌های جهان کاسته می‌شود. بیایید این روند را متوقف کنیم و هزینه تولید سررسید را به سوی گسترش کتابخوانی معطوف کنیم. پیشنهاد من این است که نوروز ۱۳۹۵ را با شعار «سررسید نه» به هم تبریک بگوییم. اگر رئیس

نان داغ کباب داغ / تازه‌های نشر

سرگرمی‌های تهرانی‌ها در دوران قاجار و پهلوی

پنجمین اثر از مجموعه «تهران شهر» روانه بازار کتاب شد

کتاب «سرگرمی‌های مردم تهران، در دوران قاجار و پهلوی» تألیف محمدحسین ناصر بخت پنجمین اثر از مجموعه «تهران شهر» است که از سوی دفتر پژوهش‌های فرهنگی منتشر می‌شود. این کتاب به تفریح و سرگرمی مردم تهران در دو عصر قاجار و پهلوی می‌پردازد. «سرگرمی‌های مردم تهران، در دوران قاجار و پهلوی» در دو فصل «سرگرمی‌های مردم تهران در عصر قاجار» و «سرگرمی‌های مردم تهران در عصر پهلوی» تنظیم شده است. در فصل نخست این کتاب در رابطه با آزادی در انجام برخی تفریحات می‌خوانیم: «با بررسی سیر تحول تفریحات از ابتدای دوران قاجار تاکنون می‌توان به بسیاری از ناگفته‌های زندگی پایتخت دست یافت، زیرا در حالی‌که سرگرمی‌های روز بیش‌تر در پیش‌روی همگان انجام می‌پذیرفت تاریکی شب‌بسان پوششی برای پنهان‌شدن و داشتن آزادی بیشتر برای برخی تفریحات که ایرانی‌ها هنوز حسرت انجام آن در ملاعام را نیافته بود، مورد بهره‌برداری قرار گرفت، به‌ویژه با توجه به این‌که در اواخر دوران قاجار فناوری و فرهنگ غربی نیز به یاری نقطن طلبان آمد و آنها را در این عرصه نیز به جنب‌وجوش واداشت.»

در رابطه با بازی‌های مشهور تهران در این کتاب چنین آمده است: «بازی‌ها در تهران دوره قاجار در برخی از جشن‌ها نیز کاربرد داشته‌اند که معمولا انواع نمایشی آنها در مراسم نامزدی، عقد و عروسی و امثال آن و در جشن‌های نوروز و سیزده‌بدر هم بازی می‌شدند. نکته مهم دیگری که تقریبا در تمامی بازی‌های سنتی به چشم می‌خورد و از ویژگی‌های بازی‌های سنتی تهران دوره قاجار نیز به‌شمار می‌آید ابتدایی و در دسترس بودن ابزار است. ابزاری چون چوب، سنگ، توپ پارچه‌ای، طاب، کمر بند، نردبان، حیوانات و میوه‌ها. از جمله بازی‌های مشهور این دوران، که برخی از آنها تنها ویژه شهر تهران نبودند، می‌توان به بازی‌های زیر اشاره کرد: الف. بازی سرگرمی:

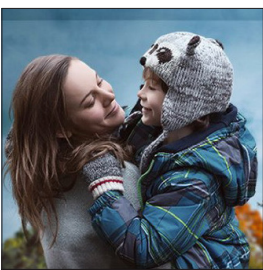
گردش روزگار برعکس است

خورشید مرده بود/ خورشید مرده بود، و فردا/ در ذهن کودکان/ مفهوم گنگ گمشده‌ای داشت… (فروغ فرخزاد)
طرح: لوک دسچیمیکر/ بلژیکی

با کاروان حله / اخبار هنر

لارسن برنده اسکار بهترین بازیگر زن شد

بازیگر ۲۶ ساله آمریکایی اسکار بهترین بازیگر زن را دریافت کرد. بری لارسن برای بازی در نقش مادر عذاب‌دیده یک پسر کوچک در فیلم «اتاق» به کارگردانی لنی آبراهامسن جایزه اسکار بهترین بازیگر زن را گرفت. «اتاق» تولید مشترک ایرلند و کانادا است و از روی رمانی به همین نام نوشته‌اما دانهیو ساخته شده است. بری لارسن در این فیلم نقش زنی جوان را بازی می‌کند که همراه پسر پنج

ساله‌اش بعد از پنج سال اسارت در انبار یک باغ می‌گریزد و با جانش‌های جدید روبه‌رو می‌شود. جون آن، ویلیام اچ. میسی، شان بریجز و جیکاب تر میلی دیگر بازیگران فیلم «اتاق» هستند که اولین بار در دنیا در جشنواره فیلم تلوراید به نمایش درآمد و در جشنواره تورنتو در بخش نمایش‌های ویژه حضور داشت. لارسن که متولد ۱۹۸۹ در ساکرامنتو در کالیفرنیا است، برای دریافت جایزه اسکار بهترین بازیگر زن، کیت بلانشت برای «کارول»، جنیفر لارنس برای «جوی»، شارلوت رامپلینگ برای «۴۵ سال» و سرشار رونیو برای «بروکلین» را به عنوان رقیب پیش رو داشت.

پیروزی لارسن در این بخش تا حد زیادی قابل‌پیش‌بینی بود. او برای کار خود در فیلم «اتاق» در فصل جوایز سینمایی بیشتر جوایز مهم شامل گلدن گلوب، بغتا، انجمن بازیگران آمریکا و اسپریت را از آن خود کرد. مراسم هشتاد و هشتمین دوره جوایز اسکار بامداد دوشنبه به وقت ایران در دالی تیت‌ر در هالیوود اند هایلند سنتر در هالیوود برگزار شد.

در راه دگر اگرچه چست آمده‌ای
در راه وفا و مهر سست آمده‌ای
ای بار درست وعدهٔ دیر وفا
دیر آمده‌ای ولی درست آمده‌ای
(محتشم کاشانی، قرن دهم، رباعیات)

سوت‌بان

آب اومد، کدوم آب، آتش‌داری بالاترک، آسیاب بچرخ،
عمورنجزیر باف، آفتاب مهتاب چه رنگه، اشرت ایرت، اتل
مثل توتوله، ارش قرش، اوستا بدوش زن اوستا ندوش،
کلاغ‌بر، تاپ تاپ خمیر، یک قل دوقل، باقالی به چند
من، تاب‌بازی، ترنابازی، حوموک مورچه‌داره، نون بیار
کیاب ببر، هل و گلاب و…»

از جمله برخی مناطق که مخصوص وقت‌گذرانی هستند می‌توان به قهوه‌خانه‌های تهران اشاره کرد. در این مجال در باره معروف‌ترین قهوه‌خانه‌ها آمده است: «تهران دوره قاجار نیز مانند پایتخت پیشین، قهوه‌خانه‌های متعددی داشت که عصرها پر رفت و آمدترین زمان خود را تجربه می‌کردند، که از جمله آنها می‌توان به «قهوه‌خانه یوزباشی» در پشت شمس‌العماره، که از معروف‌ترین و زیباترین قهوه‌خانه‌ها و محل تجمع خاص، شاهزادگان و اعیان و اشراف بوده، اشاره کرد که در آنجا به شنیدن

شاهنامه و اشعار جدید شاعران می‌نشستند تا اگر مقبول طبع افتد راهی برای شرفیابی به حضور شاه گشوده شود و نقال و شاعر شاه‌شناس شوند. همچنین «قهوه‌خانه قنبر» در خیابان ناصریه و «قهوه‌خانه تنبل» در چهارراه سوسکی که پاتوق باباشمل‌ها و لوطی‌ها بود، «قهوه‌خانه باغ اناری» و «قهوه‌خانه عرش» در چراغ برق، که مرکز تجمع شیره‌ای‌ها و تریاک‌ها بود و قهوه‌خانه‌های «امامزاده زید» و «امامزاده سیدولی» در بازار و «زرگرآباد» که مرکز تجمع مطربان پایتخت بود.»

ها و اطلاعاتی شده است که این رسانه ها

بر روی ما می‌ریزند. ورود انبوه داده‌ها به ذهن ما قدرت تامل و هضم این داده‌ها را از ما گرفته است. کتابخوانی در مان همه این بیماری‌ها است. گاهی فکر می‌کنم یکی از عوامل رشد منطقی و علمی اروپاییان این بوده است که آن‌جا آسمانشان همواره ابری

است و بیشتر مواقع بارش دارند و مردم مجبور بوده‌اند ساعت‌ها در خانه بمانند و همین زمینه را برای گسترش عادت به کتابخوانی در آنها فراهم آورده است. بیایید با جایگزینی کتاب به جای سررسید شروع کنیم. بیایید از همین تغییرات کوچک آغاز کنیم. استادمن می‌گفت فتح قله‌های بلند با گام‌های کوچک آغاز می‌شود.

شرکت هستیم به جای هدیه دادن سررسید، کتاب هدیه بدهیم و اگر کسی به ما سررسید هدیه داد پوزش بخواهیم و نگیریم. یک سال اگر چنین کنیم و سررسیدها روی دست خریداران بماند، برای سالهای بعد هدیه‌شان را تغییر می‌دهند. همچنین پیشنهاد می‌کنم دستگاه‌های دولتی برای شرکت‌های تابع خودشان ممنوع کنند که امسال سررسید چاپ کنند یا سررسید هدیه بدهند. وقتی یک کتاب هدیه می‌دهیم سال‌ها قابل استفاده است و ده‌ها نفر می‌خوانند و همیشه به عنوان یک سررمایه آگاهی بخش در کنار ماست. کتابخوانی فقط روشی برای افزایش دانش نیست. کتابخوانی روحیه‌ها را صبورتر می‌کند، رواداری را بیشتر می‌کند، تمرینی است برای تمرکز فکر، قوه نطق ذهنی را به قوه نطق زبانی تبدیل می‌کند و مهم‌تر از همه، اختلال ارتباطی ما را درمان می‌کند. ما با خوشی، با همشهریان خوشی، با هموطنان خوشی، با نخبگانمان، با مردان و زنان بزرگ تاریخمان، با تجربه‌های پرهزینه گذشته جامعه‌مان و با مردمان جهان ارتباطی نداریم، ما دیالوگ نداریم، رسانه‌های تصویری امکان دیالوگ را از ما ستانده‌اند. ذهن ما فقط انبار داده

